

Økonomisk oversikt - drift

	Note	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjet	Regnskap i fjor
Driftsinntekter					
1 Rammetilskudd		388 755 333,00	361 193 000,00	363 000 000,00	341 150 790,00
2 Innteks- og formuesskatt		296 200 200,52	306 500 000,00	306 500 000,00	303 352 186,01
3 Eiendomsskatt		177 636 377,74	180 000 000,00	180 000 000,00	185 517 007,70
4 Andre skatteinntekter		-	-	-	-
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		29 822 130,16	32 256 141,00	9 465 100,00	54 649 454,02
6 Overføringer og tilskudd fra andre		152 125 938,65	144 162 943,88	81 040 074,00	152 502 696,75
7 Brukerbetalinger		36 255 979,06	38 408 914,00	38 161 209,00	37 159 019,48
8 Salgs- og leieinntekter		71 112 195,18	79 240 832,00	74 741 417,00	75 085 779,78
9 Sum driftsinntekter		1 151 908 154,31	1 141 761 830,88	1 052 907 800,00	1 149 416 933,74
Driftsutgifter					
10 Lønnsutgifter	16	614 665 159,30	623 271 443,01	571 548 669,00	593 886 902,75
11 Sosiale utgifter	11	140 768 420,21	147 405 156,11	142 613 808,00	150 073 341,11
12 Kjøp av varer og tjenester	17	221 919 443,47	215 873 437,65	204 533 184,00	217 195 313,50
13 Overføringer og tilskudd til andre		59 319 070,87	56 412 462,01	57 666 555,00	110 927 065,20
14 Avskrivninger	2,4	65 466 379,00	65 466 382,00	12 659 000,00	58 898 091,00
15 Sum driftsutgifter		1 102 138 472,85	1 108 428 880,78	989 021 216,00	1 130 980 713,56
16 Brutto driftsresultat		49 769 681,46	33 332 950,10	63 886 584,00	18 436 220,18
Finansinntekter					
17 Renteinntekter		11 885 721,40	9 947 514,00	9 849 992,00	10 198 565,88
18 Utbytter		18 513 116,00	18 500 004,00	15 500 004,00	23 646 999,00
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		-	-	-	-
20 Renteutgifter		25 391 997,99	25 116 585,00	29 500 004,00	23 457 635,66
21 Avdrag på lån	10	46 066 670,00	45 999 996,00	38 999 996,00	32 066 670,00
22 Netto finansutgifter	-	41 059 830,59	42 669 063,00	43 150 004,00	21 678 740,78
23 Motpost avskrivninger	2,4	65 466 379,00	65 466 382,00	12 659 000,00	58 898 091,00
24 Netto driftsresultat		74 176 229,87	56 130 269,10	33 395 580,00	55 655 570,40
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:					
25 Overføring til investering	-	23 974 875,29	18 885 269,00	45 000 000,00	26 110 200,33
26 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	13	2 397 630,62	2 648 915,90	4 760 213,00	2 177 875,28
27 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-	78 181 170,94	69 142 919,74	1 548 984,00	60 018 072,68
28 Bruk av tidligere års mindreforbruk		25 582 185,74	25 582 185,74	-	53 337 589,18
28 Dekning av tidligere års merforbruk		-	-	-	-
29 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-	74 176 229,87	59 797 087,10	38 690 803,00	34 968 559,11
30 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		-	-	-	25 582 185,74

Bevilgningsoversikt - drift (regnskap)

	Note	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
1 Rammetilskudd		388 755 333,00	361 193 000,00	363 000 000,00	341 150 790,00
2 Inntekts- og formueskatt		296 200 200,52	306 500 000,00	306 500 000,00	303 352 186,01
3 Eiendomsskatt		177 636 377,74	180 000 000,00	180 000 000,00	185 517 007,70
4 Andre generelle driftsinntekter		29 822 130,16	32 256 141,00	9 465 100,00	54 649 454,02
5 Sum generelle driftsinntekter		892 414 041,42	879 949 141,00	858 965 100,00	884 669 437,73
6 Sum bevilgninger drift, netto		-	-	-	-
7 Avskrivninger	2,4	65 466 379,00	65 466 382,00	12 659 000,00	58 898 091,00
8 Sum netto driftsutgifter		65 466 379,00	65 466 382,00	12 659 000,00	58 898 091,00
9 Brutto driftsresultat		826 947 662,42	814 482 759,00	846 306 100,00	825 771 346,73
10 Renteinntekter		11 885 721,40	9 947 514,00	9 849 992,00	10 198 565,88
11 Utbytter		18 513 116,00	18 500 004,00	15 500 004,00	23 646 999,00
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		-	-	-	-
13 Renteutgifter		25 391 997,99	25 116 585,00	29 500 004,00	23 457 635,66
14 Avdrag på lån	10	46 066 670,00	45 999 996,00	38 999 996,00	32 066 670,00
15 Netto finansutgifter		- 41 059 830,59	- 42 669 063,00	- 43 150 004,00	- 21 678 740,78
16 Motpost avskrivninger	2,4	65 466 379,00	65 466 382,00	12 659 000,00	58 898 091,00
17 Netto driftsresultat		851 354 210,83	837 280 078,00	815 815 096,00	862 990 696,95

Disponering eller dekning av netto driftsresultat

18 Overføring til investering	-	23 974 875,29	- 18 885 269,00	- 45 000 000,00	- 26 110 200,33
19 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	13	2 397 630,62	2 648 915,90	4 760 213,00	- 2 177 875,28
20 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-	52 598 985,20	- 43 560 734,00	1 548 984,00	- 6 680 483,50
21 Dekning av tidligere års merforbruk		-	-	-	-
22 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		- 74 176 229,87	- 59 797 087,10	- 38 690 803,00	- 34 968 559,11
23 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		-	-	-	- 25 582 185,74

Sum bevilgninger i drift netto

	Note	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Stab og politisk styring		69 627	71 755	70 877	70 236
Oppvekst og kultur		353 919	362 610	352 217	350 025
Helse og mestring		263 660	243 436	232 767	236 680
Teknisk		64 479	64 075	61 754	65 934
Kyrkja		8 929	8 863	8 863	8 502
Felleskostnader		433	17 476	21 477	18 487
Netto bevilgningar drift		761 047	768 215	747 955	749 864
Herav:					
Avskrivningar	2,4	13 044	13 044	12 659	12 243
Netto renteutgifter og inntekter		71 -	92	- -	47
Overført til investering		3 343	1 000	-	1 244
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	13 -	3 278 -	3 574 -	2 779	2 359
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-	3 591 -	10 077 -	8 254 -	20 273
Korrigert sum bevilgningar drift, netto		751 458	767 914	746 329	754 338

Bevilgningsoversikt - invest. (regnskap)

	Note	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
1 Investeringer i varige driftsmidler	2	271 084 541,20	292 895 755,00	267 838 755,00	164 511 053,21
2 Tilskudd til andres investeringer	2	2 890 273,96	-	-	643 153,20
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2	2 342 923,00	-	-	8 853 181,00
4 Utlån av egne midler	2	10 544 775,00	15 000 000,00	15 000 000,00	11 271 759,00
5 Avdrag på lån	10	5 642 904,00	2 500 000,00	2 500 000,00	5 281 649,00
6 Sum investeringsutgifter		292 505 417,16	310 395 755,00	285 338 755,00	190 560 795,41
7 Kompensasjon for merverdiavgift		37 961 718,57	41 803 750,00	38 700 750,00	24 590 974,69
8 Tilskudd fra andre		17 682 988,02	23 220 000,00	16 500 000,00	26 494 259,39
9 Salg av varige driftsmidler	2	14 389 707,78	5 000 000,00	5 000 000,00	1 788 923,00
10 Salg av finansielle anleggsmidler		-	-	-	-
11 Utdeling fra selskaper		-	-	-	-
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	2	7 807 275,35	2 500 000,00	2 500 000,00	5 285 047,76
13 Bruk av lån	2	169 851 861,00	141 428 007,00	141 428 007,00	92 035 616,00
14 Sum investeringsinntekter		247 693 550,72	213 951 757,00	204 128 757,00	150 194 820,84
15 Videreutlån		-	-	-	-
16 Bruk av lån til videreutlån		-	-	-	-
17 Avdrag på lån til videreutlån		-	-	-	-
18 Mottatte avdrag på videreutlån		-	-	-	-
19 Netto utgifter videreutlån		-	-	-	-
20 Overføring fra drift		23 974 875,29	46 000 000,00	45 000 000,00	26 110 200,33
21 Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	13	- 9 030 072,85	27 554 000,00	20 610 000,00	- 2 451 525,76
22 Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond		29 867 064,00	8 490 000,00	1 200 000,00	14 176 420,00
23 Dekning av tidligere års udekket beløp		-	-	-	-
24 Sum overføring fra drift og netto avsetninger		44 811 866,44	82 044 000,00	66 810 000,00	37 835 094,57
25 Fremført til inndekning i senere år(udekket beløp)		-	-	-	-

Bevilgningsoversikter investering 2 B

Investering i varige driftsmidler	Note	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjo
Stab og politisk styring		21 471	35 837	35 443	7 984
Oppvekst og kultur		29 805	56 888	52 531	5 886
Helse og mestring		2 083	41 234	41 059	7 460
Teknisk		215 750	173 524	158 661	137 984
Kyrkja		-	3 125	3 125	2 821
Felleskostnader		1 975	2 500	2 500	2 375
Investering i varige driftsmidler		271 084	313 108	293 319	164 510

Tilskudd til andres investeringer	Note	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjo
Justeringsavtale Nygård Terrasse	2	885			643
Lysløype Troppene - Bjørnsvik	2	300			
Bustadfelt Padlane	2	1489			
Museumsmagasin	2	164			
Industripark Odland	2	53			
Tilskudd til andres investeringer		2 891	-	-	643

Investeringer i aksjer og andeler	Note	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjo
Aksjer sal/kjøp	2	2 343			2 409
Aksjer					6 445
Investeringer i aksjer og andeler		2 343	-	-	8 854

Utlån	Note	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjo
Aksdal senter - kommunale eigarinteresser	2	130			
Utlån	2	10 415			11 242
Finansiering utlån			15 000	15 000	
Utlån av egne midlar		10 545	15 000	15 000	11 242
Sum		286 863	328 108	308 319	185 249

Oversikt over samla budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

Driftsregnskap

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Budsjettavvik
1. Netto driftsresultat	74 176	56 130	33 395 -	18 046
2. Sum budsjettdisposisjoner	74 176	59 797	36 691 -	14 379
3. Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	-	-	3 667 -	3 296 -
8. Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	-	-	-	-
13. Fremført til inndekning i senere år (merforbruk).	-	-	-	-

Investeringsregnskapet

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Budsjettavvik
1. Sum investeringsutgifter, investeringsinntekter og netto utgifter videreutlån	44 812	82 044	66 810	37 232
2. Sum budsjettdisposisjoner	44 812	82 044	66 810	37 232
3. Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykninger)				-
10. Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp).				-

Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise alle økonomiske midlar som er tilgjengelege i året, og anvendelsen av desse. Inntekter og utgifter skal plasserast i det året som følgjer av anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i løpet av året som vedrører kommunens verksemd skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet i året anten dei er betalt eller ikkje.

Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder (KRS) utgitt av Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Organisering av kommunens virksomhet

Den samla verksemda til kommunen er i hovudsak organisert innanfor kommunens ordinære organisasjon, med unntak av renovasjon, legevakt og brannvesen. Renovasjon og brannvesen vert dreven gjennom interkommunale selskap og legevakta vert kjøpt av Haugesund kommune. Dei interkommunale selskapa avlegg eigne sjølvstendige rekneskap, og legevakta vert ført som ein del av Haugesund kommune.

Note 1 Endring i arbeidskapital

Balanseregnskapet :	31.12.	01.01.	Endring
2.1 Omløpsmidler	660 069 636	664 747 279	
2.3 Kortsiktig gjeld	170 433 722	165 215 821	
Arbeidskapital	489 635 914	499 531 458	-9 895 544

Drifts- og investeringsregnskapet :	Beløp
Driftsregnskapet	
Sum driftsutgifter	1 151 908 154
Sum driftsinntekter	1 036 672 094
Netto finansutgifter	118 067 927
Netto driftsresultat	233 303 988
Investeringsregnskapet	
Sum investeringsutgifter	273 974 039
Sum investeringsinntekter	70 034 414
Netto utgifter videreutlån	0
Netto utgifter i investeringsregnskapet	203 939 624
Netto tilgang/bruk i drifts- og investeringsregnskapet	29 364 363
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	-37 851 861
Endring i regnskapsprinsipp ført direkte mot egenkapital	
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	-8 487 498
Differanse (forklares nedenfor)	-1 408 046

Forklaring til differanse i arb.kapital :	Beløp
Endring i avsatte avdrag - korrigering av tidligere års feil	-1 408 046
	-1 408 046

Note 2 Kapitalkonto

Saldo 01.01.	kr	702 027 585
Økning av kapitalkonto (kreditposter)		
Aktivering av fast eiendom, anlegg og utstyr	kr	274 871 439
Kjøp av aksjer og andeler	kr	2 342 923
Utlån	kr	2 737 500
Avdrag på eksterne lån	kr	51 777 756
Netto pensjon	kr	165 604 196
Reduksjon av kapitalkonto (debetposter)		
Avgang fast eiendom og anlegg	kr	14 389 708
Av- og nedskrivning av fast eiendom og anlegg	kr	64 870 581
Avdrag på utlån	kr	3 593 000
Bruk av midler fra eksterne lån	kr	169 851 861
Saldo 31.12.	kr	946 656 249

Note 3 Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp og regnskapsestimater og vesentlige korrigeringer av tidligere års feil

Konto for endring av regnskapsprinsipp

Virkning av endringer i regnskapsprinsipp føres mot egne egenkapitalkontoer for endring av regnskapsprinsipp. Positiv saldo på disse kontoene kan ikke disponeres og negativ saldo skal ikke dekkes inn.

Konto for endring av rekneskapsprinsipp	31.12.2020	01.01.2020
Endring av rekneskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	-7 653 511	-7 653 511
Endring av rekneskapsprinsipp som påvirker AK (investering)	904	904
Sum	-7 652 607	-7 652 607

Note 4 Varige driftsmidler

	IT-utstyr, kontor- maskiner	Anleggs- maskiner mv.	Brannbiler, tekniske anlegg	Boliger, skoler, veier	Adm.bygg, sykehjem mv.	Tomte- områder	SUM
Anskaffelseskost 01.01.2020	35 993	7 689	359 837	845 067	387 559	179876	1816021
Årets tilgang	21 514	395	74 401	71 015	96 490	10918	274733
Årets avgang				9 896		4505	14 401
Anskaffelseskost 31.12.2020	57 507	8 084	434 238	906 186	484 049	186 289	2076353
Bokført verdi pr. 31.12.2020	49 616	6 991	420 513	875 403	472 075	186 289	2010887
Årets avskrivninger	7 891	1 093	13 725	30 783	11 974	0	65 466
Økonomisk levetid	5 år	10 år	20 år	40 år	50 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Ingen avskr.	

Tysvær kommune har ikkje reversert nedskrivninger, og har ikkje leide driftsmidler som er balanseført.

Note 5 Aksjer og andeler i varig eie

Selskapets navn	Balanse nr	Eigarandel	Balanseført verdi 31.12.2020	Balanseført verdi 01.01.2020
KLP egenkapitalinnskot	22141001	*	kr 28 240 673	kr 25 897 750
A/L Biblioteksentralen	22170001		kr 1 500	kr 1 500
AS Haugaland Industrier	22170002	5,10 %	kr 15 500	kr 15 500
Haukelivegen	22170004	2,20 %	kr 13 500	kr 13 500
A/S Tysvær Bygdablad	22170008	7,30 %	kr 6 000	kr 6 000
Haugaland Kraft	22170011	9,80 %	kr 26 045 231	kr 26 045 231
Karmsund Havnevesen	22170013	7,70 %	kr 100 000	kr 100 000
Norsk Bane AS	22170015	0,20 %	kr 40 200	kr 40 200
Haugaland Vekst	22170017	9,10 %	kr 100 000	kr 100 000
HIM	22170018	17,00 %	kr 30 300	kr 30 300
Haugalandsmuseene	22170019	12,00 %	kr 43 600	kr 43 600
Miro AS	22170020	16,00 %	kr 26 400	kr 26 400
Destinasjon Haugesund & Haugalandet	22170021	19,80 %	kr 650 000	kr 650 000
Tysvær Arena	22170026	97,40 %	kr 2 495 149	kr 2 495 149
Odda Vegfinans	22170027	4,00 %	kr 10 000	kr 10 000
Aksdal Næringspark	22170028	40,00 %	kr 8 000 000	kr 8 000 000
HIL-Hallen	22170029	5,00 %	kr 5 350	kr 5 350
Storhall Karmøy AS	22170030	5,00 %	kr 1 500	kr 1 500
Haugaland Brann IKS	22170031	9,50 %	kr 481 000	kr 481 000
Aksdal Senter A/S	22170035	39,10 %	kr 39 114	kr 39 114
Hordfast AS	22170036	0,00 %	kr 100 000	kr 100 000
Haugaland Næringspark AS	22170039	10,90 %	kr 20 615 000	kr 20 615 000
Sum			kr 87 060 017	kr 84 717 094

* Alle som etablerer avtale om offentlig tenestepensjon i KLP skyter inn et egenkapitalinnskot. Det betyr at kommuner, fylkeskommuner, helseforetak og bedrifter med offentlig tenestepensjon og er eigere av selskapet. Det er ingen endringer i eigerandeler, nedskrivninger eller reversering av nedskrivning av aksjer i 2020. Den eneste endringa er auke i egenkapitalinnskottet til KLP

Note 6 Utlån

Utlånt til	Utestående 31.12.	Utestående 01.01.
Utlån finansiert med innlån		
Boligsosiale formål (startlån)	kr 63 520 401	kr 60 897 203
Sum lånefinansierte utlån	kr 63 520 401	kr 60 897 203
Utlån finansiert med egne midler		
Aksdal senter	kr 129 775	kr -
Haugaland Næringspark	kr 17 360 000	kr 17 360 000
Bygdehuset Nedstrand	kr 350 000	kr 350 000
Haugaland kraft	kr 15 631 196	kr 15 631 196
Sum egenfinansierte utlån	kr 33 470 971	kr 33 341 196
Sum	kr 96 991 372	kr 94 238 399

Note 7 Markedsbaserte finansielle omløpsmidler og derivater

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Aktivklasse	Finansforvaltnings-reglement	Balanseført verdi 31.12.	Balanseført verdi 01.01.	Resultatført verdiendring
Rentepapirer fond	§ 4	1 223 463	1 191 292	32 171
Obligasjoner bank	§ 4	101 364 204	108 315 773	-6 951 569
		102 587 667	102 587 667	-6 919 398

Note: Ved inngangen av året var det plassert 109,5 mill. kroner i bankobligasjoner/fond. Denne er redusert til 102,6 mill. kroner ved slutten av året. Dette er ei løpande vurdering ift. mulig rentegevinst ved å plassere i bankobligasjoner, sett opp mot direkte bankinnskott. Resultatvurdert verdiendring her er bokførte verdiendringer i 2020 på plasseringar kommunen har pr. 31/12-2020. Avkastning på kommunen sine plasseringar i bankobligasjoner er i 2020 1,97 % og 2,22 % på plasseringer i pengemarkedsfond. Tilsvarende ville plasseringar gjennom bankavtalen vera avkastning på 1,02 %.

Note 8 Rentesikring

Renteutgiftene på kommunens lånegjeld sikres i samsvar med gjeldende reglement for finans- og gjeldsforvaltningen.

Tysvær Kommune har ikkje lånegjeld med bruk av rentesikring, med unntak av at det inngås fastrenteavtaler for lån.

Note 9 Langsiktig gjeld

Lånesaldo 31.12.2020	Kommune-kassen	Konsolidert årsregnskap	Gj.snitt. løpetid (år)	Gj.snitt rente
Lån til egne investeringer	1 308 434	0	2	1,51
Lån til andres investeringer	0	0	0	0
Lån til innfrielse av kausjoner	0	0	0	0
Lån til videreutlån	71 291	0	15	1,73
Sum bokført langsiktig gjeld	1 379 725	0		
<i>Herav finansielle leieavtaler</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		
Lån som forfaller i 2021	674 000	0		
Herav lån som må refinansieres	674 000	0		

	Langs.gjeld 31.12.2020	Gj.sn. rente
Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser		
Langsiktig gjeld med fast rente :	634 433	1,51 %
Langsiktig gjeld med flytende rente :	745 251	1,51 %

Langsiktig lån med flytende rente er definert som lån med bindingstid mindre enn 1 år, sjølv om det meste av desse låna er inngått med korte rentebindingar under 1 år.

Samla lån med flytande rente p.t. vilkår utan rentebindingar er på 5 491 000 kroner.

Note 10 Avdrag på lån

Avdrag på lån til investeringer i varige driftsmidler

Kommunen skal betale årlige avdrag som samlet skal være minst lik størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler.

Beregningen gjøres ved hjelp av følgende formel:

$$\frac{\text{Sum årets avskrivninger} \times \text{Lånegjeld pr. 1/1 i regnskapsåret}}{\text{Bokførte avskrivbare anleggsmidler pr. 1/1 i regnskapsåret}} = \text{Minimumsavdrag}$$

Forholdet mellom betalte avdrag om minimumsavdrag	2020	2019
Sum avskrivninger i året	65 466	58 898
Sum lånegjeld pr 1.1 (ekskl. lån videre utlån)	1 225 300	1 124 566
Avskrivbare anleggsmidler pr. 1.1	1 635 990	1 535 332
Bergnet minimumsavdrag	49 032	43 140
Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	-46 067	-32 067
Avvik	2 965	11 073

I lånegjelda 1/1-2020 ligg 60 mill. kroner og i lånegjelda 1/1-2019 ligg 40 mill. kroner, som er lån forskottering til Akسدalskrysset.

Dette er lån som ikkje øker avskrivbare anleggsmidler. Kommunestyret har også gjort vedtak om at dette lån innfris i 2021

Justert for dette forskotteringslånet blir berekning minimumsavdrag slik:

Bergnet minimumsavdrag	46 630	41 605
Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	-46 067	-32 067
Avvik	563	9 538

Med denne bakgrunn er kommunen om lag i samsvar med krav til minimumsavdrag for 2020

Men avdrag for seinare budsjettår, inkl. 2021 må vurderast å bli auka.

Avdrag på lån til videre utlån og forskotteringer

Mottatte avdrag på videreutlån og refusjoner av gitte forskotteringer finansiert med lån kan bare finansiere avdrag på lån eller nye utlån, jf KL 14-17, 2. ledd. Dersom slike mottatte avdrag benyttes til å betale avdrag på lån etter KL § 14-15 første og andre ledd og § 14-16, skal dette ikke redusere minimumsavdraget, jf KL § 14-18 tredje ledd.

	2020	2019
Mottatte avdrag på startlån	7 807	5 286
Utgiftsførte avdrag i investeringsregnskapet	5 643	5 282
Avsetning til/bruk av avdragsfond	4 587	2 452
Saldo avdragsfond 31.12.	11 058	13 677

Note 11 Pensjonsforpliktingar

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordningar i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrar ytelsesbasert pensjon for ansatte.

Pensjonsordningen omfattar alders-, uføre-, ektefelle-, barnpensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrar alders- og uførepensjon med samla pensjonsnivå på 66% saman med folketrygda.

Pensjonane vert samordna med utbetaling frå NAV.

Premiefond

Premiefondet er eit fond for tilbakeført premie og overskot. Eventuelle midlar på premiefondet kan bare brukast til framtidig premiebetaling. Premiefondet framgår ikkje av kommunerekneskapet, men bruk av fondet reduserar faktisk betalte pensjonspremiar.

	2020	2019
Innestående på premiefond 01.01.	108 498	167 902
Tilført premiefondet i løpet av året	9 390 800	8 837 271
Bruk av premiefondet i løpet av året	7 258 471	8 896 675
Innestående på premiefond 31.12.	2 240 827	108 498

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 13 i årsrekneskapsforskrifta skal driftsrekneskapen belastast med pensjonskostnader som er beregna ut frå langsiktige forutsetningar om avkastning, lønnsvekst og G-regulering.

Pensjonskostnadane vert berekna på ein annan måte enn pensjonspremien som vert betalt til pensjonsordninga, og det vil difor normalt vera forskjell mellom desse to størrelsane. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og berekna pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsførast i driftsrekneskapet. Premieavviket vert tilbakeført igjen med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller seinare, med 1/10 per år for premieavvik oppstått frå 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått frå 2002 til 2010.

Bestemmelsane innber også at berekna pensjonsmidlar og pensjonsforpliktingar er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidlar og langsiktig gjeld.

Økonomiske forutsetningar for berekning av pensjonskostnaden	KLP	SPK
Forventa avkastning pensjonsmidlar	4,00 %	3,50 %
Diskonteringsrente	3,50 %	3,50 %
Forventa årleg lønnsvekst	2,48 %	2,48 %
Forventa pensjonsregulering	1,71 %	ikkje oppgitt
Forventa årleg G-regulering	2,48 %	2,48 %

Spesifikasjon av samla pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktingar og estimatavvik

Pensjonskostnad og premieavvik		2020	2019
	Årets pensjonsopptjening, nåverdi	61 023 919	62 154 187
	Rentekostnad av påløpt pensjonsforplikting	41 643 214	49 249 602
	Forventa avkastning på pensjonsmidlane	-45 245 961	-46 349 239
	Adminstrasjonskostnad	3 691 134	3 370 088
A	Beregnet netto pensjonskostnad (inkl. adm)	61 112 306	68 424 638
B	Forfalt pensjonspremie (inkl. adm.kostnader)	76 176 874	86 704 316
C	Årets premieavvik (B-A)	15 064 568	18 279 678

Akkumulert premieavvik	2020	2019
Sum gjenstående premieavvik tidligere år (pr. 01.01.)	47 196 713	27 932 669
Årets premieavvik	15 064 568	18 279 688
Sum amortisert premieavvik dette året	7 993 981	5 459 728
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	47 510 335	40 752 629
Arbeidsgjeveravgift av akkumulert premieavvik	6 698 957	5 746 121
Sum akkumulert premieavvik inkl. arb.g.avgift	54 209 292	46 498 750

Pensjonsmidlar og pensjonsforpliktingar	2020	2019
Netto pensjonsforpliktelser pr. 01.01.	11 594 670	157 147 438
Brutto pensjonsforpliktingar	1 223 550 993	1 276 189 395
Pensjonsmidlar	1 211 956 323	1 119 041 957

Note 12 Kommunens garantiansvar

Garantiansvar per			
Gitt overfor - navn	Garantiramme	31.12.2020	31.12.2019
HIM IKS	35 600 000	8 809 257	7 509 995
Karmsund Havn	61 500 000	-	49 974 121
Skjoldhallen	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Haugaland			
Hestesportarena	10 000 000	10 000 000	
Sum garantiansvar	112 100 000	23 809 257	62 484 116

Garantiansvara kommunen har gitt er lånegarantier. Ingen av garantiane vert innfridd i 2021.

Note 13 Bundne fond

Bundne fond	Beholdning 01.01.2020	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.2020
<i>Bundne driftsfond</i>				
Sjølvkostfond VA	kr(8 777 434)	kr 165 277	kr 3 103 448	kr (11 715 605)
Flyktningmidlar	kr 3 594 895	kr 1 632 172	kr 1 559 664	kr 3 667 403
Oppvekst og kultur øremerka midlar	kr 4 450 299	kr 1 455 390	kr 2 001 589	kr 3 904 100
Helse og mestring øremerka midkar	kr 3 982 165	kr 734 065	kr 1 843 356	kr 2 872 874
Teknisk Øremerka midlar	kr 663 077	kr 199 821	kr 148 638	kr 714 260
NKP		kr 2 056 362		kr 2 056 362
Husbankmidlar *	kr 1 859 613			kr 1 859 613
Viltfond	kr 21 292	kr 15 977	kr -	kr 37 269
Sum	kr 5 793 907	kr 6 259 064	kr 8 656 695	kr 3 396 276
<i>Bundne investeringsfond</i>				
Husbanken - ekstraordinære innbetalinger	kr 13 676 830	kr -	kr 2 618 354	kr 11 058 476
Sum	kr13 676 830	kr -	kr 2 618 354	kr 11 058 476

*Det har i 2020 ikkje vert brukt av husbankmidlene som står på bundne fond. Dette er midler som er satt av flere år tilbake, og blir brukt ved behov. Det har ikkje vert behov for å ta ut av fondet dei siste åra.

Note 14 Sjølvkostområde

	Resultat 2020					Balansen 2020	
	Inntekter	Kostnader	Over(+)/underskot (-)	Årets dekningsgrad i % ¹⁾	Vedtatt dekningsgrad i %	Avsetn(+)/bruk av (-)s jølvkostfond	Selvkostfond/ fremførbart underskot pr. 31.12 ²⁾
Vatn	20 522	21 210	-688	96,8 %	100,0 %	-559	-1 220
Avløp	19 615	21 832	-2 217	89,8 %	100,0 %	-2 339	-9 965
Feiing	1 611	1 808	-197	89,1 %	100,0 %	-205	-696
Oppmåling	1 404	2 691	-1 287	52,2 %		ikkje aktuelt	ikkje aktuelt
Bygge- og delesak	2 022	3 177	-1 155	63,6 %		ikkje aktuelt	ikkje aktuelt
Private avløpsanlegg	608	446	162	136,3 %	100,0 %	165	165
Private planer	300	944	-644	31,8 %		ikkje aktuelt	ikkje aktuelt

	Resultat 2019					Balansen 2019	
	Inntekter	Kostnader	Over(+)/underskot (-)	Årets dekningsgrad i % ¹⁾	Vedtatt dekningsgrad i %	Avsetn(+)/bruk av (-)s jølvkostfond	Selvkostfond/ fremførbart underskot pr. 31.12 ²⁾
Vatn	21 857	22 608	-751	96,7 %	100,0 %	-751	-661
Avløp	20 097	20 355	-258	98,7 %	100,0 %	-258	-7 626
Feiing	1 307	1 783	-476	73,3 %	100,0 %	-476	-490

1) Årets dekningsgrad før ev.avsetning/bruk av dekningsgradsfond.

2) Dekningsgradsfonda er bundne driftsfond. Desse kan kun nyttast til dekning av framtidige driftsutgifter på tilhørende sjølvkostområde. Dekningsgradsfond må nyttast innan 3-5 år. På områder med pålagt sjølvkost (renovasjon), eller der kommunestyret forut for inntektsåret har fattet prinsippvedtak om eigenbetaling ut fra sjølvkost, kan kommunen ha fremførbart underskot. 3-5 års perioden kan fravikes dersom det er særegne forhold i kommunen og det er gjort vedtak i kommunestyret der desse særegne forholda blir synleggjort.

Tysvær kommune har for 2020 berekna sjølvkost på oppmåling, bygge- og delesak, private avløpsanlegg og private planar. Kommunen kjem til å visa fram desse sjølvkostberekningane både i budsjett og noter framover

Note 15 Sal av finansielle anleggsmidlar

Tysvær kommune har ikkje solgt finansielle anleggsmidlar i 2020

Note 16 Ytelser til ledende personer

Ytelser til ledende personer	Lønn og annen godtgjørelse	Godtgjørelse for andre verv	Tilleggs-godtgjørelse	Natural- ytelser
Rådmann	1 242 420	0	0	164 000
Ordfører	1 086 896	0	0	0

Note 17 Godtgjørelse til revisor

Godtgjørelse til revisor	Kommune-kassen
Regnskapsrevisjon	345 415,00
Forvaltningsrevisjon	452 548,13
Eierskapskontroll og rådgivingstjenester	0
Samlet godtgjørelse	797 963,13

Årsberetning 2020

Lovkrav

Årsberetning og rekneskap for 2020 er del av rådmannen si samla rapportering til kommunestyret. Regnskapet blei formelt avlagt 22. februar 2021, og syner økonomiske oversikter og noter knytt til drifts-, investerings- og balanserekneskapen.

Årsberetningen skal gi ytterlegare opplysningar om forhold som er viktige for å bedømme kommunen sitt økonomiske resultat og stilling, samt andre forhold av vesentleg betydning for kommunen.

Dette er lovkrava til innhald i årsberetninga (§ 14.7 i kommunelova):

- Forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske stillinga og utviklinga, og om den økonomiske stillinga ivaretar den økonomiske handleevna over tid
- Vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjett og årsregnskap, og vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene
- Måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller innbyggerne
- Tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre høy etisk standard
- Den faktiske stillingen når det gjelder kjønnslikestilling
- Det kommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestilling- og diskrimineringsloven § 26.

Samandrag

Netto driftsresultat blei 74 mill. kroner som utgjør 6,4 % av driftsinntektene, godt over måltallet som er vedteke. Gjennomsnittet i Norge utan Oslo er 2,4 %, kommunegruppe 8 hadde i gjennomsnitt 1,0 %. Staten og KS anbefaler at ein normalkommune bør ha ein driftsmargin på minimum 1,75 prosent for å få konklusjonen ein sunn økonomi.

Kommunens disposisjonsfond i % av driftsinntektene er 24,5 %. Også her har kommunen god margin til vedteke måltal.

Kommunen har lånegjeld ved årsskiftet på 1379 mill. kroner; ein auke frå 1297 mill. kroner i fjor. Av denne lånegjelda blir 640 mill. kroner rentekompensert. Renteeksponert lånegjeld er på 62 % av driftsinntektene ved årsskiftet, dette er svakt over vedteke måltal. Det blir eit utfordringspunkt framover å sikra at dette måltallet blir nådd.

Kommunestyret sette av til investeringar og fond 57 mill. kroner til eigenkapital investeringar og fondavsetjingar i sitt budsjettvedtak. Denne budsjettavsetjing er gjort. Resultatet utover denne avsetjinga er på 21,8 mill. kroner. Denne summen er sett av til havbruksfond med 10,3 mill. kroner og til generelt disposisjonsfond med 10,5 mill. kroner. Kommunestyret kan vedta annan disponering som del av sitt vedtak på rekneskapen for 2020 i juni 2021.

Skatt og inntektsutjamning har eit resultat som er 7,5 mill. kroner svakare enn budsjett, primært grunna korona.

Rammetilskott- innbyggjartilskot, utgiftsutjamning og ulike skjønstilskott - ligg på 19,6 mill. kroner over budsjett. Her ligg ulike kompenseringar av mindreinntekter og meirutgifter til kommunen som konsekvens av korona.

Eigedomsskatt ligg 2,1 mill. kroner under budsjett, grunna mindre nytaksering enn venta frå likerettaranelegget fase 2 på Haugsneset.

Havbruksfondet var budsjettert med 3 mill. kroner; resultatet blei 13,2 mill. kroner. Meirinntekt er sett av til havbruksfondet, som i første omgang er øyremarka til breibandsutbygginga.

Finansinntektene har meirinntekter på 9,4 mill. kroner, der meirutbytte frå Haugaland Kraft utgjør 3,5 mill. kroner. God likviditet bidrar også sterkt til resultatet.

Fellesutgiftene har ein mindretgift på heile 22 mill. kroner. Årsak ligg også her i korona ved eit lønsoppgjer som blei lite, samt som konsekvens også reduserte pensjonsutgifter.

Resultatområda kjem ut med eit resultat før korona på 29,5 mill. kroner svakare enn budsjett. Etter at resultatområda er kompensert for meirutgifter knyta opp mot korona er resultatet 9,8 mill. kroner svakare enn budsjett; eit vesentleg betre resultat enn det tertialrapportene viste.

Ved årsskiftet har kommunen særskild god likviditet; samla midlar i bank og bankobligasjonar er på 487 mill. kroner; om lag same nivå som året før.

Tysvær sine resultat er i fortid, nåtid og i forhold til vedtatt budsjett/økonomiplan 2021 - 2024 svært gode; dette blir vist i kapitlet om økonomiske resultat. Trass i gode resultat dei seinare år, og med gode utsikter også framover, vil rådmannen i kapitlet **økonomiske perspektiv** til slutt i årsberetninga peika på sentrale utfordringar som kommunen må vera spesielt merksam på i sin økonomiske planlegging dei neste åra, utifrå den kjennskap om framtida vi har ved inngangen til nytt budsjettår 2021.

Ved framlegget har kommunen i over eit år vore prega av ulike konsekvensar av korona. Resultatet i 2020 blei bra i forhold til inndekning av mindreinntekter og meirutgifter; uvisse lever nå likevel også inn i 2021 korleis pandemien vil prega økonomisk utvikling. Det uføresette her er svært krevjande å planleggja for.

Årsberetning for 2020 blir lagt fram med frist 31. mars 2021. Resultata som ligg føre i oppsummeringa er kommentert i meir detalj nedanfor. Årsberetninga vil bli utvida med meir tenesteinformasjon, og meir detaljerte data også knyta opp mot kostra 2020 i årsmeldinga som blir lagt fram som digitalt dokument til handsaming i kommunestyret i juni 2021.

Mål for kommunen

Kommunen har dei seinaste åra arbeidd med eit målkart for kommunens tenesteutvikling. Dette er også vedteke av kommunestyret i juni 2019. Med grunnlag i dette arbeider resultatområda med sine konkrete mål for sine ulike tenesteområder.

I budsjett for 2020 har kommunestyret vedteke finansielle måltal for netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsgrad slik:

- Netto driftsresultat skal vera minimum 4 % av kommunens samla driftsinntekter.
- Kommunens disposisjonsfond (frie fond kommunestyret kan omdisponera bruken av) skal vera på minimum 15 % av kommunens samla driftsinntekter.
- Kommunens renteeksponerte lånegjeld (den lånegjeld kommunen må dekkja med eigne midlar) skal vera på maksimum 60 % av kommunens samla driftsinntekter.

Resultatet for året er at kommunen med god margin oppfyller målet for netto driftsresultat og disposisjonsfond, men er svakt over måltalet for den renteeksponerte lånegjelda.

Da målsetjingar blei laget for 2020 var den nye organiseringa av resultatområda ennå ikkje etablert. Det blei derfor ikkje laget eigne mål for samla resultatområder gjeldande for 2020. Dette er gjort først for 2021. Heller ikkje målkartet som er referert nedanfor var laget då måla for 2020 blei sett opp i budsjettet. Av den grunn er det dei ulike tenesteområda sine målsetjingar som vil bli fokusert, og dette vil bli utdjupa i det vidare arbeidet med årsmeldinga, herunder kostra, som blir lagt fram til handsaming i kommunestyret i juni 2021.

Hovudkonklusjonen for dette spesielle året, og trass i store utfordringar innleiingsvis grunna korona, er at kommunen har levert gode tenester for innbyggjarane. Investeringsane er gjennomført i stor grad i samsvar med dei planar som kommunestyret vedtok for året.

Økonomisk resultat i 2020

Nærare om resultatutvikling

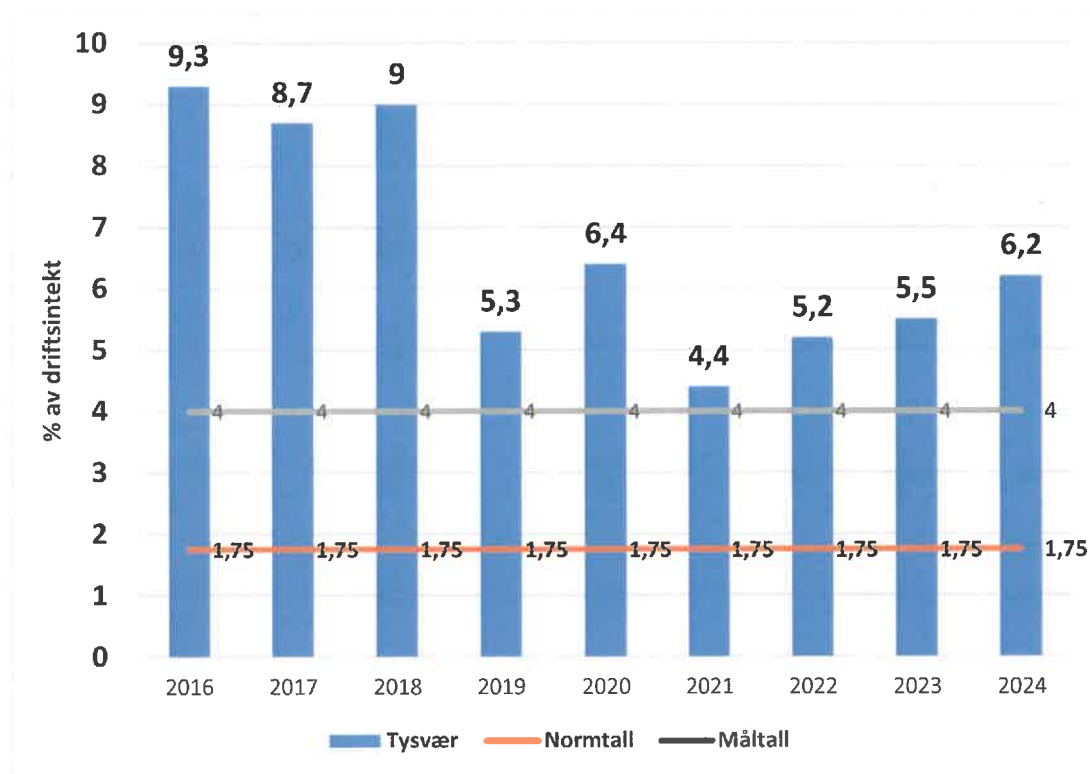
Netto driftsresultat blei 74 mill. kroner (79 mill. kroner om resultatet inkluderer finansiering av driftstiltak med fond og avsetjing til fond frå tenesteområda). Netto driftsresultatet utgjør 6,4 % av driftsinntektene, medan måltallet er på 4 %. Tilsvarende var netto driftsresultat i 2019 på 55,6 mill. kroner.

Frå 2020 har Tysvær igjen blitt omplassert i kostragruppe; frå gruppe 11 til gruppe 8. Desse kommunane er med i kostragruppe 8: Tysvær, Bømlo, Kvinnherad, Ullensvang, Sogndal, Namsos, Ørland, Vefsn, Vestvågøy, Sortland, Senja, Hammerfest og Sør-Varanger.

Kommunen har hatt svært gode resultatet dei seinare åra, spesielt i 2016 – 2018. Dette vises i illustrasjonen nedanfor:

I illustrasjonen er det også teke med kva resultat som ligg inne i budsjett og økonomiplan 2021 – 2024.

I eigen illustrasjon nedanfor er Tysvær sine resultat vist i % av driftsinntekter, der finansielt måltall vedtatt i budsjett 2020 er teke med som illustrasjon, og i tillegg KS/Finansdepartementet sitt normtall for minimum nivå for godt økonomisk handlingsrom. Illustrasjonen viser at Tysvær i alle dei åra som er viste, har hatt gode resultat langt over alle normtall. Det bør også vera slik i og med at Tysvær har svært gode eigedomsskatteinntekter som utgjør heile 17 % av driftsinntektene; det er langt over det nivå som kommunane har som gjennomsnitt på eigedomsskatteinntekter. Kostra-tala vil bli nærare utdjupa i årsmeldinga.

Driftsresultat utover vedtatt disponering gjennom kommunestyrevedtak

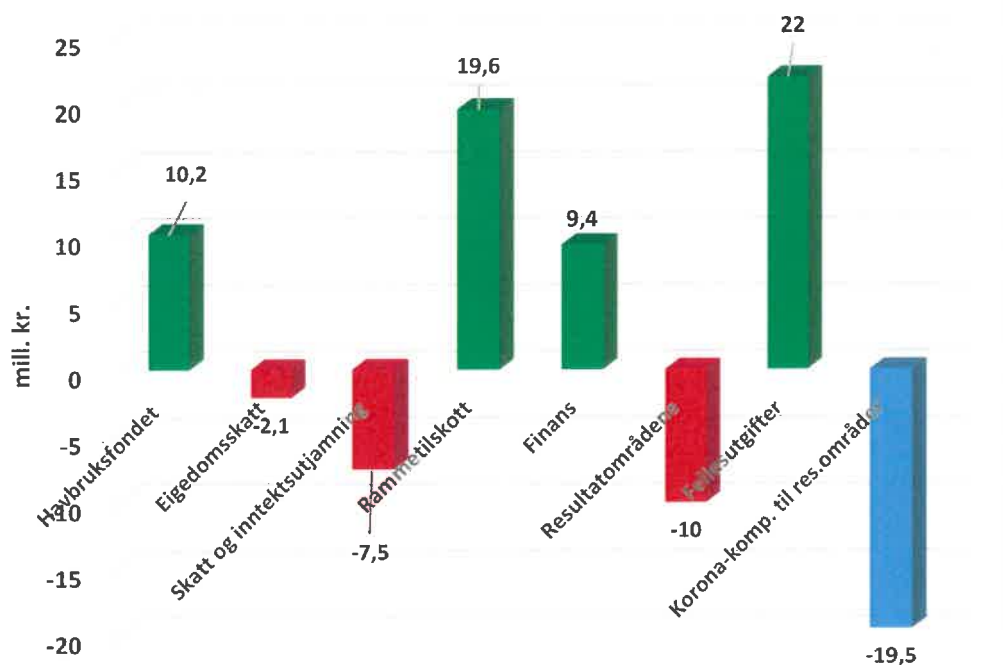
Rekneskapsforskriftene er endra frå rekneskapsåret 2020. Tidlegare forskrifter la til grunn at det skulle leggjast fram eit rekneskapsmessig overskott eller underskott for kommunestyret til disponering. Nå blir rekneskapen saldert med avsetjing til fond ved overskott, og med bruk av fond ved underskott. Kommunestyret gjorde vedtak om desse avsetjingane i sitt budsjettvedtak:

- Driftsbidrag til investeringane	45 mill. kroner
- Eigedomsskatt –sikringsfond	5 «
- Havbruksfond	3 «
- <u>Generelt disp. fond (frå utbytte)</u>	<u>4 «</u>

Sum budsjettert avsett 57 mill. kroner

Rådmannen har sett av resultatet på 21,7 mill. kroner, utover dei avsetjingar kommunestyret har gjort vedtak om, til havbruksfond 10,2 mill. kroner og 11,5 mill. kroner til generelt disposisjonsfond. Kommunestyret kan ved godkjenning av rekneskap gjera endringar på det rådmannen har lagt til grunn.

Figuren nedanfor illustrerer korleis bakgrunnen for kommunens resultat er:

Driftsrekneskapet

Driftsinntektene auka frå 1 149,5 mill. kroner til 1 152 mill. kroner, ein auke på berre 3,5 mill. kroner (0,3 %).

Kommunen sine samla driftsutgifter (eksklusiv avskrivingar) blei redusert frå 1 072 mill. kroner til 1037 mill. kroner, ein nedgang på 35 mill. kroner (3,4 %). Reduksjon i driftsutgiftene med 35 mill. kroner og 3 mill. kroner i auke i driftsinntekter, samla 38 mill. i reduserte netto driftsutgifter. Årsakene er samansette her, mellom anna ved at inntektene har stor variasjon. Hovudbildet er likevel at lønsutgifter- og pensjon har vist liten samla vekst, medan deler av inntektsrammene har positiv vekst. Vidare arbeid gjennom føreståande analyser, vil syna om denne utviklinga, er ein endring som kan ha konsekvensar i framtidig økonomistyring; eller om korona-året er forklaringa på det meste.

Driftsinntektene – sentrale inntekter

Skatteinntekter og inntektsutjamning

Korona-pandemien gav stor uvisse på konsekvensar på skatteinngangen. Skatteinngangen er svak som forventa grunna pandemien; men svak skatteinngang gav regjeringa melding om skulle kompensast. For Tysvær er skatteinngangen, justert for inntektsutjamning skatt, 7,5 mill. kroner svakare enn budsjett. Skatteinntekter isolert ligg 10,3 mill. under budsjett (samla 296,2 mill. kroner), medan inntektsutjamninga er 2,8 mill. kroner betre enn budsjett (samla 34,8 mill. kroner). I statsbudsjettet legger regjeringa til grunn det den trur vekst i skatteinntekter blir på landsbasis. Veksten i statsbudsjettet for skatteinntekter blei sett til 1,3 %, medan veksten blei på minus 0,7 %. Kommunane får behalda meirinntekt frå skatt, utan at rammetilskotet blir redusert som konsekvens. Tysvær fekk ein skattevekst på -2,4 % målt mot 2019 og har skatteinntekter (eksklusiv eigedomsskatt) på 85,1% av landet sin gjennomsnittlege skatt. Tysvær som er ein kommune med svært låge skatteinntekter skal løftast til rundt 95 % gjennom inntektsutjamninga. Kommunen dreg slik stor nytte av landet sin skattevekst når den er høgare enn budsjett.

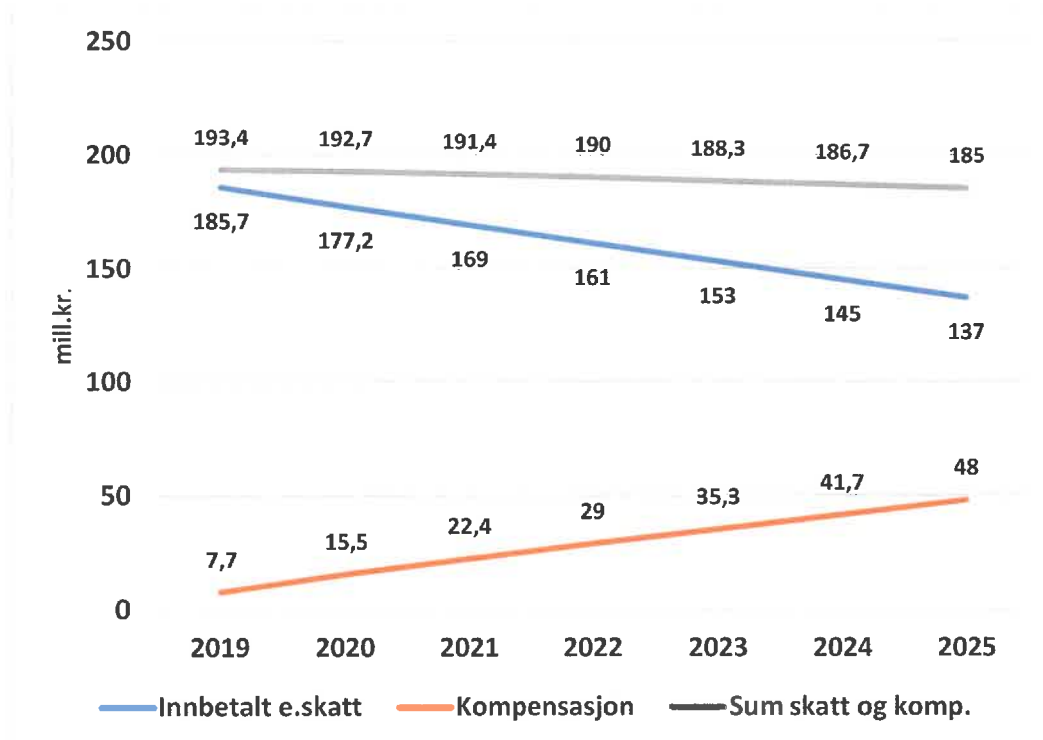
Rammetilskott

I rammetilskota til kommunane frå Staten ligg innbyggjartilskot, utgiftsutjamning og ulike skjønstilskott. Gjennom rammetilskota er målet at kommunane skal ha eit mest mogeleg likeverdig tenestetilbod. Kvar kommune får innbyggjartilskot i 2020 på 25 083 kroner pr. innbyggjar; for Tysvær blir det 277,5 mill. kroner. Men overføringane blir justert for det utgiftsbehov kommunane har utifrå si befolkningssamansetjing. Tysvær har eit utgiftsbehov på 4,5 % over landsgjennomsnittet, og får 29,6 mill. kroner i tillegg till innbyggjartilskotet. Dette er midlar som kommunar med lågare utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet, må dekkja opp med fråtrekk i sitt innbyggjartilskot. I rammetilskotet ligg også overføring av kompensasjonen for reduserte eigedomsskatteinntekter då eigedomsskatteleva blei endra frå 2019.

Rammetilskotet er også det heilt sentrale verktøyet for regjeringa i høve til å kompensera for redusert inntektside og auke i utgifter grunna korona, gjennom spesielle tilleggsoverføringar og som skjønnstilskott. I desse overføringar ligg da også konkrete overføringar retta inn mot smittevernarbeidet. Samla er inntektene på rammetilskot 19,6 mill. kroner høgare enn budsjett. Ekstra overføring av 5 mill. kroner gjennom rammetilskotet til å setja i gang investeringstiltak/større vedlikehaldstiltak er da trekt ut og overført til investeringsbudsjett. Kommunestyret har i eige vedtak teke stilling til konkrete prosjekter

Eigedomsskatt

Eigedomsskatteinntektene innbetalt er 177,6 mill. kroner i 2020; tilsvarande var inntektene 185,5 mill. kroner i 2019. Nedgangen her skuldast at eigedomsskatteleva blei endra frå 2019 ved at deler av verk og bruk fell bort som eigedomsskatteobjekt med nedtrapping 2019 - 2025 og Tysvær skulle få kompensasjon for bortfall av eigedomsskatteinntekter frå desse verksemdene. Tysvær blei kompensert rundt 98 % av sitt tap i første omgang, men frå 2021 endra til rundt 88 % . Redusert eigedomsskatt vil i 2025 vera på 55,6 mill. kroner; kompensasjonen vil etter endringa bli rundt 48 mill. kroner. Illustrasjonen nedanfor syner utvikling i eigedomsskatteinntekter, kompensasjon og sum kompensasjon/eigedomsskatt, dersom endringa frå 2021 som Stortinget gjorde vedtak om, står ved lag:

Rettsaksutgifter utgjorde heile 3,7 mill. kroner i 2019 og 2 mill. kroner i 2020. Desse utgiftene gjeld saken Equinor har reist mot Karmøy kommune på Sleipner-ilandføringa og der Tysvær er partshjelp.

Denne saken blei endeleg avgjort i mars, der kommunane fekk fullt medhald og Equinor må dekkja opp kommunens rettskostnader. Tysvær Kommune har framleis uavklara spørsmål rundt nivå eigedomsskatt etter omtaksering pr. 2016, og det er slik framleis økonomiske usikkerhetspunkter her. Klagen vil bli handsama i lagemnd våren 2021.

Samla er det mindreinntekter i høve budsjett på 2,4 mill. kroner frå eigedomsskatt i 2020.

Havbruksfondet

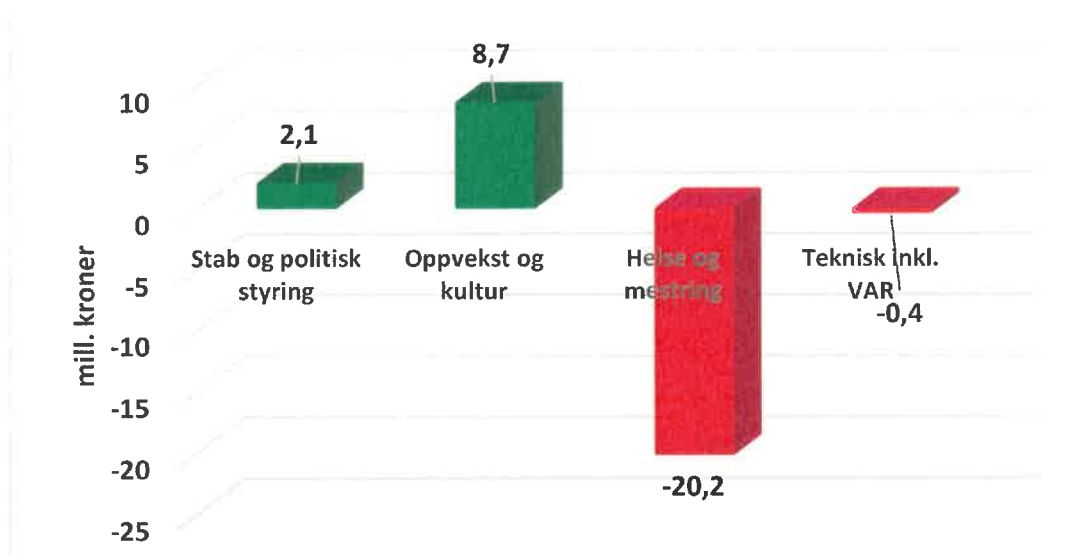
Havbruksfondet har gjeve gode overføringar til kommunen dei siste åra; budsjettet var 3 mill. kroner medan kommunen fekk overført 13, 2 mill. kroner; 10,2 mill. kroner over budsjett. Samla er det frå 2017 -2020 overført nær 30 mill. kroner til havbruksfondet; midlar som er øymerka til breibandutbygginga i kommunen. Gjennom dei overføringane som kommunen her har mottatt, er vedtatt satsing på breiband fullfinansiert.

Finansinntekter og – utgifter

Finansområdet gjev netto store meirinntekter i 2020 i høve til budsjett . Korona-pandemien har medført hyppige rentenedsetjingar frå Norges Bank, og har gjort at kommunen ved nye og refinansierte låneopptak har oppnådd svært låge renter. Inntektssida gjennom bankinnskott grunna høg likviditet og utbytte er også positiv ; her mest grunna auka utbytte frå Haugaland Kraft med 3 mill. kroner over budsjett. Samla på finansområdet er resultatet 9,4 mill. kroner betre enn budsjett. Netto finansutgifter (inkludert avdrag på lån) er 41 mill. kroner i 2020; tilsvarende i 2019 vart 21,7 mill. kroner. Aukning skuldast ein vesentleg auke i avdragsbetaling i 2020 på 14 mill. kroner samt at mottatt utbytte var 5 mill. høgare i 2019 enn i 2020. 7 mill. kroner av avdragsbetaling for 2020 er finansiert med disposisjonsfond, etter vedtak i kommunestyret i samband med disponering av rekneskapsresultat for 2019. Budsjettet for avdrag 2021 blei regulert tilsvarende dette til 46 mill. kroner.

Utover dette er det primært god likviditet som gjer at renteinntekter blir høgare enn budsjett. Ved årsskiftet har kommunen 487 mill. kroner i renteberande bankinnskott og plasseringar, av dette 100,5 mill. kroner i bankobligasjonar. Resultatet av plassering i bankobligasjonar er 1,97 % i renteinntekt som er klart høgare enn den rente vi får gjennom bankavtalen som er på 1,02 %. Porteføljen består av obligasjonar i norske sparebanker som blir vurdert å ha lav tapsrisiko. Renteutgiftene er klart lågare enn budsjettet; utgifter på 24,2 mill. kroner mot budsjett 29 mill. kroner. Dagens rentenivå er svært gunstig; gjennomsnittleg rente på våre lån ved utløpet av året er 1,51 % som er ein reduksjon frå 1,92 % året før. Finansreglement blir revidert våren 2021; dagens reglement gjev i hovudsak mulighet for plassering av midlar i bank og i bankobligasjonar. Dette gjev sikkerhet for at vi ikkje taper kapital, men det gjev samstundes relativt lav avkastning, spesielt nå når Norges Bank si rente er fastsett til null. Ny kommunelov presiserer at finansiell risiko dvs. mulighet for tap av den kapital som er plassert i markedet skal ha hovedfokus.

Resultatområda

I tertialrapportane er det gjeve meldingar om samla forventa svake resultat for tenesteområda. Tertialrapport 2 la til grunn 25 mill. kroner svakare resultat enn budsjett; eksklusiv korona-konsekvensar og fellesutgifter (i hovudsak lønsreserve og pensjon). Resultatet for året blei 29,5 mill. kroner svakare enn budsjett inklusiv utgifter til korona-tiltak. Samla berekna direkte korona-konsekvensar både i form av mindreinntekter på områda (til dømes redusert SFO og barnehagebetaling) og direkte utgifter på områda, utgjør 19,5 mil. kroner; dette er overført tenesteområda til inndekning. Etter denne inndekning er resultatet for tenesteområda samla eit resultat som er 10 mill. kroner dårlegare enn budsjett. Områda kjem likevel svært ulikt ut, som illustrasjonen ovanfor syner.

Fellesutgifter

I illustrasjonen som viser korleis kommunens oppnådde resultat for 2020 blir fordelt, ligg fellesutgifter inne med eit positivt resultat på 22 mill. kroner. Det er på dette området kommunen budsjetterer med lønsreserven for året samt store deler av pensjonsområdet. Begge områder gav vesentleg lågare utgiftsvekst enn budsjettet. Lønsoppgjeret grunna korona blei svært lavt; i tillegg slapp kommunane å betale inn ein termin av arbeidsgjevaravgift for året på nær 5 mill. kroner også med bakgrunn i korona. Reduserte løns- og pensjonsutgifter for året, er del av den samla finansieringa av meirutgifter til koronatiltak og mindre skatteinntekter.

Korona

Det var knyta stor uvisse til inndekning av *korona-konsekvensar* gjennom året. Samla vurdert med ulike kompensasjonar frå Staten gjennom rammetilskot og skjønstilskot, reduserte skatteinntekter samt reduserte løns- og pensjonsutgifter, viser resultatet at Tysvær samla har fått dekkja sine meirutgifter og mindreinntekter gjennom nemnde tiltak av ulik art. Statlege bidrag auka gjennom året, og særskilt siste del av året ved m.a. auka skjønsmidlar til smittevernarbeid.

Stab og politisk styring

Ansvar	Rekneskap	Budsjett	Avvik
Politisk	6 614 005	7 055 991	-441 986
Stab	63 012 621	64 699 330	-1 686 712
Samla	69 626 626	71 755 324	-2 128 698

Rekneskapsresultatet for stab og politisk styring viser eit underforbruk på 2 128 698 kroner, noko betre enn prognose. Stab og politisk styring har hatt dokumenterte meirutgifter på 37 000 kroner på grunn av korona, og området er tilført 13 000 kroner av desse i budsjettet.

Av mindreforbruket har politisk har eit mindreforbruk på 441 986 kroner. Dette er i hovudsak mindre utbetalningar knytt til godtgjersle til folkevalde samt til representasjon.

Stab har eit mindreforbruk på 1,7 mill. kroner i hovudsak knytt mot meirinntekter på lærlingar, mindreutgifter i HMS avdelinga, mindreutgifter til lønn ved IT kontoret og økonomikontoret grunna vakanser og sjukefråvær, og reduksjon i seniorordninga i kommunen.

Oppvekst og kultur

Ansvar	Rekneskap	Budsjett	Avvik
Skule	173 807 938	172 831 297	976 641
Barnehage	112 205 114	113 287 020	-1 081 906
Kultur	23 790 813	24 638 240	-847 426
Barnevern	24 556 315	27 380 031	-2 823 716
PPT	6 410 481	8 166 276	-1 755 794
Helsestasjon	10 158 807	11 174 822	-1 016 015
Kommunalsjef	2 989 962	5 132 767	-2 142 805
Totalt	353 919 430	362 610 452	-8 691 021

Resultatområdet oppvekst og kultur har et mindreforbruk på budsjettet på 8,6 mill. kroner. Det er tilført resultatområdet 6,5 mill. kroner i kompensasjon for meirutgifter og tapte inntekter i samband med koronapandemien.

Mindreforbruket skuldast i hovudsak ubrukne lønnsmidlar knytt til sjukefråver, vakante stillingar, ein dobbeltfinansiert stilling, tilskottsmidlar og færre omsorgsplasseringar i fosterheim og institusjon. Det har vore gjort koronarelatert arbeid som ein har fått kompensert for utan at det har blitt sett inn vikar. Dette gjeld særleg helsestasjons- og skulehelsetenesta som har ein helsesjukepleier fast inne i koronasentralen. Våren 2020 var det også andre stillingar som blei sett inn i koronarelatert arbeid, som ein har blitt kompensert for. Dette var mogleg fordi ein hadde ein periode der mange aktivitetar var nedstengde.

Skule har eit negativt avvik på 0,9 mill.kroner mellom budsjett og rekneskap. Skule er kompensert for koronautgifter på 1,8 mill. kroner. Skulane har hatt god budsjett disiplin og greidd å snu eit forventa underskot til tilnærma balanse. Det økonomiske bildet har endra seg frå januar til årsavslutning frå eit varsla underskot på 8 mill. kroner (inkludert sparekrav på 2. mill) til eit underskot på 1 mill.kroner inkludert sparekrav frå 2019 og 2020. Det er fleire grunnar til at resultatet er mykje betre enn gitt prognose: Inndraging av vikarmidlar, god budsjett disiplin, meirinntekter ad. gjesteelevar, noko lågare skysskostnad og dekning av tapte SFO-inntekter. Det har vore krevjande med usikker resultatutvikling tidleg i året, å setja av tilstrekkelege midlar til ekstraordinære tiltak.

Barnehage har eit positivt resultat på 1 mill. kroner. Summen av korona-relatert meirutgifter og mindreinntekter er 3,9 mill. kroner som barnehage er kompensert for. Underforbruket skuldast i hovudsak av reduksjon i stillingar på grunn av lågare barnetall. Foreldrebetalinga er budsjettet med inntekter tilsvarende talet på godkjende barnehageplassar i barnehagane og blir ikkje regulert av reelt nytta barnehageplassar. Det var også fritak frå foreldrebetalinga under stenginga våren 2020. Ein ser ei auke i innvilga søknadar knyta til redusert foreldrebetaling. Det er høgare kostnader knyta til kjøp av barnehageplassar frå andre kommunar enn tilsvarende inntekter. Kostnadene til private barnehagar har auka. Dette skuldast løns og prisvekt, endring i talet på barn i private barnehagar og koronakompensasjon.

Barneverntenesta, PPT og helsestasjons- og skulehelsetenesta har i 2020 hatt mindreforbruk. Dette er knytt til vakante stillingar og sjukemelding i periodar og vikarar som har lågare løn enn fast tilsette.

Det skuldast også dobbeltfinansiering av ein stilling og tilskottsmidlar brukt til finansiert stilling, som ein del av ein opptrappingsplan og koronarelatert innsats utan vikar i ordinær drift. Det har over tid blitt færre statlege fosterheimar og institusjonsplasseringar. I tillegg har antal fosterheimplasseringar generelt flata ut. Det er viktig å ha med seg at i 2022 trer barnevernsreforma i kraft. Den vil medføre større økonomisk ansvar til kommunane, mellom anna ved å fjerne refusjonsordninga og auke eigenandelane.

På kulturområdet har pandemien gitt svikt i besøk og billetinntekter på Tysværtunet på 1,9 mill. kroner. Kultur er kompensert for 1,7 mill. kroner i koronautgifter (tapte inntekter). Tiltak og redusert drift på øvrige område har gitt innsparingar.

Helse og Mestring

Ansvar	Rekneskap	Budsjett	Avvik
Aktivitet og Omsorg	119 805 026	118 962 805	842 221
Ressurs og tenestekontor	6 110 560	6 923 687	- 813 127
Seksjon Helse	124 037 870	102 660 867	21 377 003
NAV	8 446 180	9 207 897	-761 717
Kommunalsjef	5 260 221	5 680 337	-420 115
Totalt	263 659 857	243 435 593	20 224 264

Resultatet for 2020 i Helse og mestring viser eit overforbruk på 20,2 mill. kroner etter at resultatområdet er tilført dekning av koronautgifter med 8,9 mill. kroner. Resultatet er i samsvar med prognoser gjevne i tertialrapport. Kostnadene var særleg høge i perioden mai til september. Dette gjaldt personalkostnader som overtid, ekstravakter og vikarutgifter. Det har vore auke i tenestevolum innan heimebaserte tenester, brukarstyrt personalassistanse (BPA) og personleg assistanse (PA), samt overbelegg på institusjonsplassane. Det har også vore ein auke i meirkostnader til legetenesta. Kommunen har også hatt døgnmulkt kostnad med utskrivingsklare pasientar som ligg på sjukehuset. Institusjonstenesta har framleis høge kostnader samanlikna med landet jmf. Kostratala. Årsak er m.a. knytt til ressurskrevjande tenester og dertil høgare bemanning. Ein del av underskotet er ikkje innfridd vedtatt innsparing.

Aktivitet og omsorg har eit meirforbruk på 842 000 kroner, etter at det er gjeve 3,6 mill. kroner i koronakompensasjon. Dette er i hovudsak overtid og vikarutleige i forhold til budsjettet som utgjør meirforbruket.

Seksjon Helse er den tenesten der meirforbruket er størst; 21,4 mill. kroner. Det er gitt 4,1 mill. kroner i koronakompensasjon. Overforbruket skuldast i hovudsak meirutgifter på lønn og utgifter til vikarbyrå.

Øvrige tenesteområder har eit samla mindreforbruk på 2 mill. kroner etter at det er gjeve koronakompensasjon på 1,1 mill. kroner.

Tenestene innan helse og mestring har «dratt i nødbremsen» utifrå den resultatutviklinga området tidleg såg det låg an til. Alle seksjonane i resultatområdet har jobba med tiltak for å unngå ytterlegare overforbruk. Overtidsbruk har hatt ein nedgang sidan september. Tiltaka har gitt avgrensa effekt for inneverande år 2020. Dei fleste tiltaka vil ikkje ha full effekt før i 2021 og tildels i 2022. Det har blitt lagt ned mykje arbeid i kompetanseutvikling på systemsida, dette gjeld særleg ressursstyring. Det er viktig å identifisera tiltak som gir langvarig effekt. Dette arbeidet vil vera ein kontinuerleg prosess, å finna bærekraftige løysingar.

Kostnader til korona er blitt prosjektført og har medført ein stor meirkostnad i resultatområdet, ein stor andel er blitt dekkja av kompensasjonsmidlar nasjonalt som anført innleiingsvis. Dette gjeld særleg kostnader til koronasentralen, vikarutgifter då stor andel av personalet var i karantene, store

innkjøp av smittevernutstyr og vidare personell til vaksinerings. Det har vore meirarbeid og kostnader som fylgje av koronapandemien som ikkje har blitt prosjektført. Til dømes har arbeidsoppgåver vore meir tungvint å organisera og utføra med alle smittevernreglar. Det har vore høgare sjukefråvær i 2020 samanlikna med 2019, dette skuldast m.a. at det er lågare terskel for å vera heime med symptomer.

I eit lengre perspektiv er utfordringa ennå større med stor auke av den eldste aldersgruppa dei komande åra som har behov for helse- og omsorgstenester. Det blir svært viktig frå første kontakt med helse- og omsorgstenestene å bidra til best muleg helse og mestring. I plan Helse og mestring 2020-2040 er bærekraft vesentleg. Folkehelse, førebygging, innovasjon og struktur på tenesta er sentrale tema som kommunen vil ha fokus på.

Teknisk inklusiv VAR

Ansvar	Rekneskap	Budsjett	Avvik
Prosjektkontor	763 759	778 306	-14 547
Forvaltning	7 856 108	6 502 963	1 353 145
Teknisk drift	64 998 804	66 094 177	-1 095 145
Kommunalsjef	13 068 958	14 038 556	-969 598
Sum teknisk ekskl. VAR	86 687 628	87 414 002	-726 374
VAR området	-22 209 042	-23 338 618	1 129 576
Totalt	64 478 586	64 075 384	403 202

For 2020 kom resultatområde Teknisk ut med eit samla overforbruk på 0,4 mill. kroner. I dette resultatet ligg det 1,95 mill. kroner som kommunen har mottatt som kompensasjon for til dekning av koronarelaterte tiltak. Av utgifter til korona-tiltak dekkar 1,7 mill. kroner tiltak innan reinhald, medan resten er innan kommunale bygg.

Årsresultatet er svakt dårlegare enn prognose. Årsaka er først og fremst svikt i gebyrinntekter innan byggesak og oppmåling på nesten 1,3 mill. kroner. Bakgrunnen er færre saker som gir gebyr, særleg det faktum at det blir bygt langt færre einbustadar enn for nokre år sidan. I tillegg medførte overgangen til nytt saksbehandlingssystem nedsett kapasitet med overskriding av tidsfristar og tap av gebyrinntekter som resultat. Nytt gebyrregulativ basert på sjølvkostberekningar sikrar meir rettferdige gebyrsatsar. Eit positivt innslag i rekneskapen er låge straumprisar i 2020 som gir eit utslag på 1,8 mill. kroner som mindreforbruk

Vatn- og avløp har lågare inntekter og høgare kostnader til vedlikehald enn budsjettert noko som samla medfører negativt avvik mot budsjett. Lågare inntekter skuldast lågare vekst i tal abonnentar og lågare vassforbruk enn budsjettert. Oppblomstring av blågrønne alger i tre forskjellige vatn har medført ekstra arbeid i 2020. Lekkasjeprosenten for drikkevatt er grovt berekna til 22,5 % i 2020. Dette er ein nedgang frå rundt 33 % i 2019. Godt teknisk utstyr, flinke tilsette og målretta arbeid er bakgrunnen for at samla lekkasje har gått ned.

Teknisk drift prøver ut ny teknologi og nye løysingar. I 2020 er det innført system for flåtestyring som er ei digital løysing der publikum kan sjå kor det er brøyta, strødd, kantslått og feia. Systemet gir god informasjon til publikum. Det har blitt gjennomført eit prøveprosjekt med robot klipper på grasbanen i Grinde. Robot-klipper gir gevinster i redusert behov for menneskelige ressursar til klipping, redusert behov for kunstgjødsel, bedre kvalitet på grasdekket og ein får miljøgevinst med redusert drivstofforbruk til klipping samt frakt av klipt gras til miljøstasjonane.

Koronapandemien har prega året 2020 for reinhaldsavdelinga. Avdelinga har fått nye utfordringar gjennom ekstra behov for reinhald, fordyrande innkjøp og til tider utfordringar med å få

tak i nødvendige varer. Avdelinga har møtt utfordringane på ein god måte og fått mykje ros frå brukarar og tenester.

Investeringsane 2020

Samla direkte investeringsutgifter er brutto inklusiv moms på 271 mill. kroner (164,5 mill. kroner i 2019); i tillegg kjem 21,5 mill. kroner som er utlån, avdrag på lån til utlån, aksjekjøp og tilskott andre sine investeringar. Sum utgifter er 292,5 mill. kroner som må dekkast opp gjennom ulik finansiering.

Tysvær har eit høgt investeringsvolum i 2020; dette utgjer 23 % målt mot driftsinntektene. Tilsvarande i gruppe 8 er 17 % og gjennomsnitt for landet 16 %. Eigenkapitalfinansieringa av investeringane målt mot brutto investeringar er imidlertid høgare for Tysvær; Tysvær har i 2020 38 % eigenkapitalfinansiering, gruppe 8 kommunane har 23 % og landsgjennomsnittet er 30 %.

Investeringsrekneskapet er finansiert med 122,5 mill. kroner i hovudsak frå statstilskott og momskompensasjon samt sal av eigedom. Av dette utgjer sal av kommunale bustadar 10,3 mill. kroner; denne summen er sett av til eige bustadfond i samsvar med tidlegare vedtak i kommunestyret. 170 mill. kroner er dekkast opp med bruk av lånemidlar.

Interne midlar som finansier opp investeringsrekneskapen er 24 mill. kroner frå driftsbudsjettet og 21 mill. kroner netto frå ulike fond. Kommunestyret budsjetterte med 45 mill. kroner frå drift til investering. Budsjetterte midlar som ikkje er nytta direkte til investeringar i samsvar med budsjett, er overført til disposisjonsfond med øyremerking til gjennomføring av dei vedtekte investeringsprosjekter for 2020.

Det vil alltid vera avvik frå det som er budsjettert det einskilde år til investering, og det som rekneskapet for året syner. I rekneskapsåret er det gjennomført investeringar der budsjettet er vedteke tidlegare år, og det vil vera investeringar som er budsjettert i 2020 som ikkje er gjennomført i dette regnskapsåret jfr. avsnittet foran.

Hovudbildet i samband med vurdering av investeringsrekneskapet, er korleis det einskilde prosjekt blir gjennomført i forhold til den budsjetttramme som er vedteke for prosjektet; ei ramme som kan vera vedteken i fleire årsbudsjett.

I 2020 er prosjekta med største rekneskapsførte utgifter (tal i mill. kroner):

- VA-prosjekter	55
- Driftsbygg Aksdal Næringspark	46
- Dag. og aktivitetssenter	16,4
- Rehabilitering badeanlegg	15,4
- Frakkagjerd Stadion	13
- Aktivitetspark Frakkagjerd	7,2
- Parkering sør E 134	6
- Himakåna veg	5,4
- It-investeringar	5,3
- Breibandsutbygginga	4,1
- Led gatelys	3
- Frakkagj. B.skule – spesialrom	2,9
- Straumen skule	2

Det blei gjeve ei ekstra løyving frå Staten på 5 mill. kroner til konkrete investeringstiltak grunna koronasituasjonen. Kommunestyret gjorde vedtok om løyving til 7 konkrete prosjekter i sitt møte i juni 2020. Av summen er 2,7 mill. kroner nytta i 2020; resten er sett av til fond for gjennomføring våren 2021.

Investeringsprosjekta vil elles bli belyst meir i detalj ved framlegging av rekneskap og samla årsmelding til handsaming i kommunestyret i juni 2021.

Balanserekneskap

	Rekneskap	Rekneskap	
Tall 1.000 kroner	2020	2019	Endring
Anleggsmidler	3 406 889	3 113 864	293 025
Omløpsmidler	660 069	664 136	-4 067
Sum eiendeler	4 066 958	3 778 000	288 958
Egenkapital	-1 247 156	-1 017 621	-229 535
Langsiktig gjeld	-2 649 368	-2 595 774	-53 594
Kortsiktig gjeld	-170 434	-164 605	-5 829
Sum gjeld og egenkapital	-4 066 958	-3 778 000	-288 958

Eiendeler

Sum **anleggsmidler** auka med 293 mill. kroner. Anleggsmidlane er i hovudsak dei bygningar og ulike anlegg kommunen eig. I hovudsak skuldast auken investeringar i faste eigedomar og anlegg med 200 mill. kroner, og auke i pensjonsmidlar med 92 mill. kroner. Utlån auka frå 94 mill. kroner til 97 mill. kroner, medan aksjer auka frå 85 mill. kroner til 87 mill. kroner; den siste auken gjeld auke i eigenkapitalinnskot KLP.

Ved årsskiftet var **omløpsmidlar** på 660 mill. kroner, ein reduksjon på 4 mill. kroner. Likvide midlar i form av bankinnskot utgjer av dette 384,5 mill. kroner som er ein nedgang på 4 mill. kroner frå 2019, og plassering i bankobligasjonar, som også er relativt likvide, utgjer 102,5 mill. kroner. Av bankinnskota utgjer 144 mill. kroner unytta lånemidlar. Kortsiktige fordringar utgjer 173 mill. kroner, ein auke på 5 mill. kroner frå 2019.

Eigenkapital

Eigenkapitalen har auka med 229 mill. kroner frå 2019 til 2020. Auken skuldast auke i kapitalkonto på 200 mill. kroner og i fondskapitalen med 29 mill. kroner. Kommunens fondsmidler ved årsskiftet er på 337 mill. kroner. I fondsmidlane ligg avsetjing av kommunens betra resultat for 2020 utover det kommunestyret vedtok som avsetjing i budsjettvedtaket.

Av fondsmidlane på 337 mill. kroner utgjer eigedomsskattefond 70 mill. kroner, investerings- og utviklingsfond 65 mill. kroner, sentrumsutviklingsfondet 32 mill. kroner, havbruksfond 24 mill. kroner, rentefond 15 mill. kroner, bustadutviklingsfond 10 mill. kroner, næringsfond 7,5 mill. kroner og generelt disposisjonsfond 70 mill. kroner. Desse her spesifiserte fondsmidlane utgjer 290 mill. kroner av fondskapitalen. Deler av det generelle disposisjonsfondet skal nyttast som eigenkapital til investeringar budsjetttert i 2020 som ikkje er gjennomførte i 2020.

Sentrumsfondet Aksdal utgjer i dag 32 mill. kroner. Bakgrunnen for opprettinga av dette fondet er å sikra eigenkapital til gjennomføringa av investeringar i Aksdal, gjennom alt sal av areal i området blir tilført fondet. I vedtatt økonomiplan er det lagt som premiss for investeringane at samla rundt 92 mill. kroner av investeringane skal finansierast med fondet. I dette premiss ligg da at areal som ikkje er seld hittil i Aksdal har ein salsverdi på 60 mill. kroner. Tidsperioden for sal av areal er sett til rundt 5 år. I mellomtida legges det opp til at kommunen låner, og tilbakebetaler lån når sal gjennomføres med tilføring til fondet. Det sentrale er at det blir vurdert som realistisk at det er gjenverande salsverdier i Aksdal på minimum rundt 60 mill. kroner.

Ved årsskiftet har kommunen negative sjølvkostfond på vatn, avløp og feiing på 11,5 mill. kroner; negativt fond avløp utgjør av dette 10 mill. kroner. Negative fond inneber at kommunen har krevd inn for låge avgiftssatsar for å oppnå sjølvkost på desse områda, der utfordringa er svært stor på avløp, der sjølvkost vil krevja vesentleg auke i gebyra framover.

Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld utgjør 170 mill. kroner, i 2019 var kortsiktig gjeld 165 mill. kroner. Leverandørgjeld på 42 mill. kroner, avsette feriepengar på 64 mill. kroner og skuldig skattetrekk/arbeidsgjevaravgift på 37 mill. kroner utgjør storleiken av kortsiktig gjeld.

Langsiktig gjeld

Samla langsiktig gjeld har auka med 53,5 mill. kroner til 2 649 mill. kroner. Pensjonsforpliktelser utgjør om lag 50 % = 1269 mill. kroner og er ein reduksjon på 29 mill. kroner. Samla pensjonsforpliktelser blir å sjå opp mot pensjonsmidlar som utgjør 1212 mill. kroner; netto forpliktelse utover pensjonsmidlar avsett er 57 mill. kroner.

Ordinære lån utgjør om lag 50 % = 1380 mill. kroner og er ein auke på 82 mill. kroner frå 2019 til 2020. Ordinære lån har auka vesentleg dei seinaste åra. Målet er likevel å halda nivået på lånegjeld kommunen må dekkja med eigne midlar på stabilt nivå. Nesten 54 % av låneporteføljen = 745 mill. kroner er binding under 1 år, og 46 % = 634 mill. kroner er binding over 1 år. Gjennomsnittleg rentebindingstid er 1,6 år ved årsskiftet; tilsvarande i fjor var 1,55 år. Langsiktig lånegjeld (utan frådrag for lån som blir kompenserte i ein eller anna form) utgjør for 2020 118 % av driftsinntektene; tilsvarande for gruppe 8 er 128 % og for landet utan Oslo 124 %.

Arbeidskapitalen

Arbeidskapitalen, differansen mellom omløpsmidlar og kortsiktig gjeld er på 490 mill. kroner; tilsvarande året før var 499 mill. kroner. Arbeidskapitalen korrigert for premieavvik, ubrukte lånemidlar og bundne fond er 278 mill. kroner eller 24 % av sum driftsinntekter. Dette er ein høg arbeidskapital og arbeidskapitalen er stabil. Tilsvarande i 2019 var 252 mill. kroner og 22 % av sum driftsinntekter. Kommunen har vesentleg høgare arbeidskapital enn både gruppe 8 kommunane og gjennomsnittet av landet.

Likviditetsgrad

Likviditetsgrad viser forholdstalet mellom omløpsmidlar og kortsiktig gjeld. I Tysvær er forholdstalet her 3,9 før korrigeringar gjort under arbeidskapitalen, tilsvarande i 2018 var 4,0. Likviditeten er stabil og svært god.

Andre lovbestemte krav til innhald i årsberetning

Likestilling og diskriminering

Tysvær kommune har likestilling, likebehandling og antidiskriminering som viktige prinsipp. Tysvær kommune sin organisasjonspolitikk understrekar at likestilling handlar om like vilkår og potensiale uavhengig av kjønn, etnisk identitet, religion, sosial status, seksuell legning, alder og funksjonsnivå. I dei lønnspolitiske retningslinjene for Tysvær kommune står det at lønnspolitikken skal syte for likestilling mellom kvinner og menn i tråd med gjeldande avtalar, jf. HA §7 og HTA kap.3.2 og Lov om likestilling og forbod mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) §34.

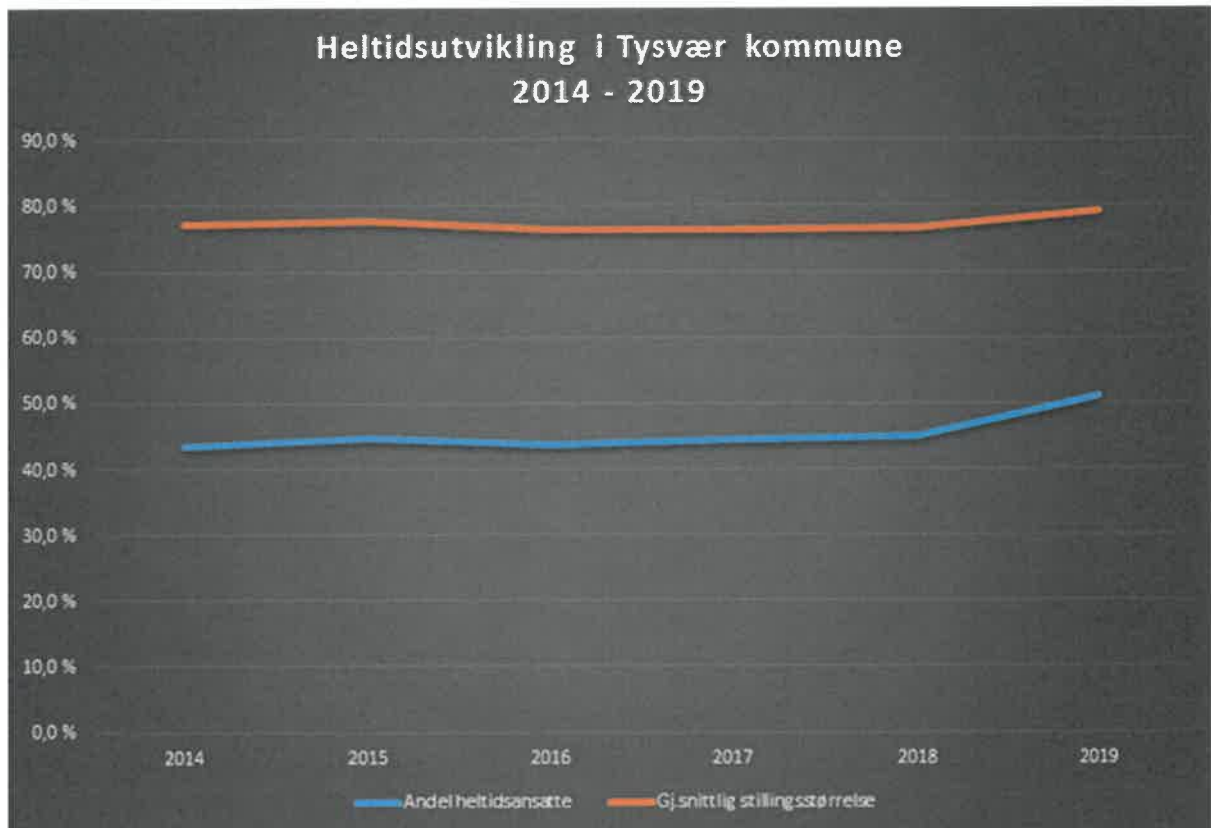
Likestilling handlar mellom anna om å ha ein jobb å leva av. Det er oftast kvinner som arbeider deltid, og som har ein uforutsigbar og utrygg økonomisk situasjon der ein ikkje har dei same mulighetene som dei som jobbar heiltid. For likestillinga sin del, for rekruttering til kommunesektoren og for kvaliteten på tenestene sin del er det derfor avgjerande at ein har ein langsiktig startegi og fokus på heiltidskultur.

Kommunestyret vedtok 12.februar i 2019 at Tysvær kommune skal jobba aktivt for å bli ein heiltidskommune.

Tysvær kommune definerer heiltid som 100% stilling.

1. Tysvær kommune skal ha 80% gjennomsnittlig stillingsstørrelse innen 2022.
2. Det skal arbeidast for dei mest optimale arbeidstidsordningane for brukarar og tilsette.
- 3.

Det blir jobba systematisk og langsiktig med heiltidskulturarbeidet i Tysvær kommune.

Målet om 80% gjennomsnittleg stillingsstørrelse er nådd, men for helse – og omsorgssektoren er det ein veg å gå før Tysvær kommune som organisasjon kan kalla seg ein heiltidskommune.

Når det gjeld universell utforming har alle resultatområde ansvar for dette utifrå tenesta sitt lovverk. Dette gjeld i både planarbeid og i tenesteproduksjon. Kommunalt råd for menneske med nedsett funksjonsevne har uttalerett i saker som har med universell utforming og gjera, og kan påpeika manglar og behov.

Internkontroll

Kommunen innførte elektronisk internkontroll i 2013. Systemet heiter Risk Manager og er det same systemet som fleire av kommunane på Haugalandet har

Interkontrollen er rådmannens sitt verktøy for å oppfylle krav i samsvar med kommunelovens bestemmelser i § 23:

"Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, og at den er gjenstand for betryggende kontroll".

I kvalitetshandboka står det at «Målet med kvalitetssystemet er at alle medarbeidarar skal kunne utføre sine arbeidsoppgaver i henhold til avtalt nivå, metode, standard og kvalitet».

Kvalitetssystemet har også ein avviksmodul. Denne er ein del av internkontrollen. Det blir jobba kontinuerlig med å implementera ein kultur og halding til at avvik er ein viktig del av forbetningsarbeidet i kommunen. Tysvær kommune går nå saman med 4 andre kommunar om innkjøp av nytt kvalitetssystem. I samband bytte av kvalitetssystem vil det også bli utabeida eit heilskapleg styringssystem for Tysvær kommune.

Etikk

Tysvær kommune har etisk reglement som er gjeldande både for politikarar og tilsette. Reglementet blei revidert og vedteke i kommunestyre i 2014.

Etiske retningslinjer er eit hjelpemiddel for dei tilsette når dei er på jobb, og for dei folkevalde i utøvinga av vervet sitt. Dei bygger på gjeldande lover og forskrifter, og kjem ikkje i tillegg. Formålet med Tysvær kommune sine etiske retningslinjer er å sikra god etisk praksis og definera felles standard for tilsette og folkevalde i Tysvær kommune. Som forvaltarar av samfunnets fellesgoder, og utøving av makt og myndighet blir det stilt spesielt høge krav til folkevalde og tilsette. Derfor skal retningslinjene skal bevisstgjera og oppfordra til etisk refleksjon. Det står i retningslinjene at det skal sikrast god etisk refleksjonskompetanse på alle nivå i kommunen.

I resultatområde Aktivitet og omsorg er alle leiarane pålagt etikkrettleiarkurs. Det er jamlege refleksjonsgrupper i alle avdelingar i denne tenesta. Det blir gjennomført etisk refleksjon i andre tenester også. Det vil vera nødvendig å innføra systematisk etisk refleksjon som ein del av drifta i alle tenester. Nye politikarar har etisk reglement som ein del av politikaropplæringa.

Medarbeidarverdier

Medarbeidarverdiane i Tysvær kommune er RAUS, OPEN, MODIG OG ANSVARLEG.

Med RAUS meiner vi at leiarar og medarbeidarar...

- er lydhøre overfor kollegaer og innbyggjarar
- er inkluderande, opne for nye idear og gjer kvarandre gode
- har respekt for kvarandre, og utnyttar mangfaldet
- har lov til å prøve og feile i vårt daglege arbeid og lærer av erfaringane våre

Med OPEN meiner vi at leiarar og medarbeidarar ...

- bidrar til gjennomsiktige og opne prosessar
- er serviceorienterte og profesjonelle i møte med andre
- søker og deler relevant informasjon og kunnskap for å sikre gode prosessar
- bygger ein kultur der vi er ærlege med kvarandre

Med MODIG meiner vi at leiarar og medarbeidarar....

- er ærlege og tydelege overfor kvarandre
- oppmuntrar til utvikling av kunnskap og nye tenestemodellar
- er handlekraftige førebilete for våre kollegaer og tenestemottakarar
- har mot til å sette i verk nødvendige tiltak

Med ANSVARLEG meiner vi at leiarar og medarbeidarar....

- følger aktivt opp og deltek aktivt i prosessar
- held det vi lovar og er lojale mot vedtak
- sikrar god kvalitet og effektivitet
- bidrar til å innpasse nye tenestebhov innanfor gitte rammer

Medarbeidarverdiane bygger opp under det etiske reglementet. Det blir jobba med medarbeidarverdiane på alle nivå i kommunen.

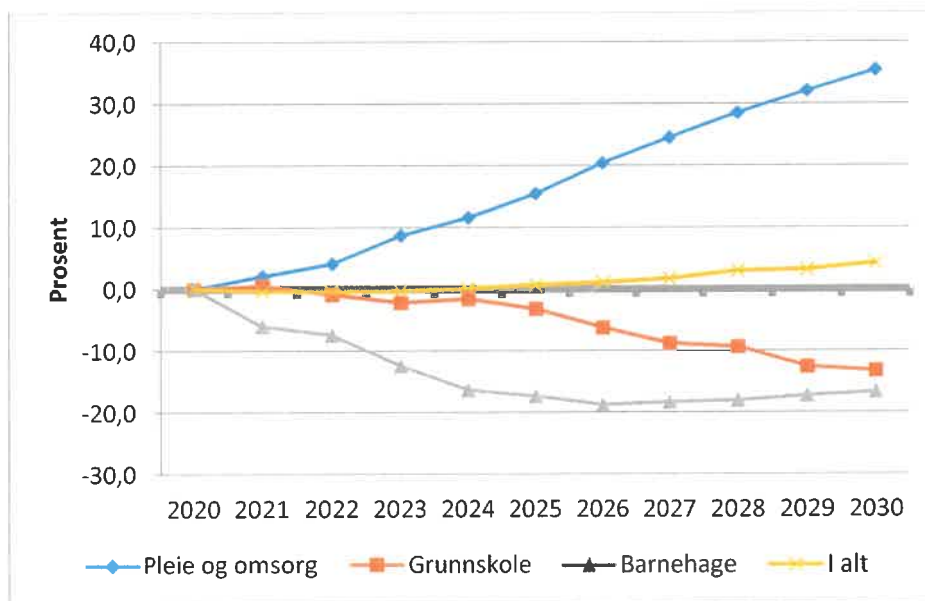
Økonomisk utvikling og perspektiv

Også det spesielle koronaåret 2020 kom ut med eit svært godt resultat, og nok eingong eit resultat som var svært mykje betre enn budsjett. Dette trass i stor uro gjennom året på dei konsekvensane korona kunne gi for kommunen.

Det er viktig i all økonomisk planlegging å tenkja langt fram i tid. Rådmannen vil her peika på nokre sentrale punkter som kan gi, og for nokre også med visse, vil gi økonomiske utfordringar som kommunen må ha fokus på. Dei seinare økonomiplanane har peika på at kommunen må innretta seg for eit muleg redusert inntektsgrunnlag. I dag har Tysvær inntekter som er klart høgare enn ein «normalinntektskommune». Men det er klart uvisse til om Tysvær blir «normalinntektskommune»; evt. når det skjer og kva konsekvensar det har for kommunen når eit anna inntektsgrunnlag er resultatet.

Rådmannen vil oppsummert peika på nokre punkter som kommunen i framtidig økonomistyring må ha stort fokus på:

- Eigedomsskatt med mulege konsekvensar av lovendringar og rettstvistar
 - 17 % av inntektsgrunnlaget (190 mill. kroner) for det utgiftsnivå vi har ligg i desse inntekter
 - Kommunen må innan 2025 ha gjort vedtak om eigedomsskatt på næringsverksemdar, for ikkje å mista 10 mill. kroner årleg frå 2026.
- Demografiutviklingen kommunen med sikkerhet får om svært få år, med fleire eldre.
 - Dette krev investeringar og driftsendringar
 - Store omprioriteringar frå barn og unge til pleie og omsorg. Illustrasjonen nedanfor syner den endring som vil skje fram mot 2030 for utgiftsbehov for dei store områda utifrå forventa befolkningsutvikling i dei store aldersgruppene der tenestebehovet er størst: Pleie og omsorg, grunnskule og barnehage.

- Det må skapast økonomisk grunnlag for å møte tunge investeringar i åra som kjem på fleire av tenesteområda, men spesielt innanfor skule – og omsorgsområdet.
- Innsparingsprogram – vil måtta ha stort fokus framover når kommunen i enda større grad må innpassa drift inn mot eit redusert inntektsnivå og med det få eit kostnadsnivå som er nærare det samanliknbare kommunar har utifrå storleik og utgiftsbehov utifrå

befolkningsamansetjinga. Kostratala for 2020 viser at Tysvær har eit like høgt driftsnivå målt mot landet og samanliknbare kommunar som i 2019.

- Lånesida – Renteesponert gjeld: Det går svært bra nå med eit svært gunstig rentenivå
 - Men det kan gi utfordringar over tid når renten endrer seg.
 - Vurdera om framtidige økonomiplanar må innarbeida større nedbetaling av lånegjeld
- Klima – og miljøutfordringar – konsekvens for drift og investering dei neste åra.
- For 2020 fekk kommunen som resten av landet utfordringar knyta opp mot korona. Dette held diverre fram også i nytt driftsår. Kommunen kom godt utav kompensasjonar frå Staten for å dekkja opp inntektstap og kostnadsauke. Likevel knyter det seg uvisse til langtidsverknader korona kan ha på både økonomistatus og tenesteutvikling framover.

Tysvær Kommune har likevel eit svært godt utgangspunkt med det økonomiske grunnlaget kommunen har, for å møte dei utfordringar som er peika på i dette kapitlet, der omstilling vil vera eit nøkkelord. Det er i gode tider kommunen må leggja grunnlaget for omstilling; og Tysvær er framleis inne i gode tider ved inngangen til eit nytt budsjettår 2021, trass i korona.

Dette utgangspunktet og det utfordringsbildet kommunen har, vil rådmannen ha fokus på i arbeidet med **TK-2030**. Dette dokumentet har som mål å peika ut retning og grep kommunen må gjera for å sikra god økonomistyring og framtidsretta tenester det neste ti-året. Dokumentet skal leggjast fram til politisk handsaming i 2021.

Aksdal 31. mars 2021

Sigurd Eikje
rådmann

Tor Leif Helgesen